

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki – Letni pregled rasti za leto 2017

(COM(2016) 725 final)

(2017/C 173/13)

Poročevalec: **Etele BARÁTH**

Zaprosilo	Evropska komisija, 8. 12. 2016
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojni pododbor	SC/046
Datum sprejetja mnenja pododbora	17. 1. 2017
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	22. 2. 2017
Plenarno zasedanje št.	523
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	181/5/36

Sodelovanje, odgovornost in prožnost

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) podpira prednostne naloge, ki jih je izpostavila Evropska komisija v letnem pregledu rasti za leto 2017, in sicer spodbujanje ustvarjanja delovnih mest ter rasti, na podlagi treh stebrov letnega pregleda rasti, ki so: nadaljevanje strukturnih reform, zagotavljanje odgovornih fiskalnih politik in krepitev naložb. Ta letni pregled je ustrezno izhodišče za začetek procesa evropskega semestra in naknadno pripravo priporočil za posamezne države.

1.2 Evropski semester velja za dober instrument za nadaljnji napredek politik in reform, ki vodijo v okrevanje gospodarstva in zaposlovanje. Letni pregled rasti za leto 2017 poudarja najbolj pereče gospodarske in socialne prioritete, ki jih spremljajo posebna priporočila. Vendar pa EESO zelo resno jemlje negativne vidike pravil Pakta za stabilnost in rast ter priporočil za posamezne države, ki se izvajajo na nacionalni ravni za vzpostavljanje fiskalne naravnosti euroobmočja.

1.3 Letni pregled rasti priznava veliko pozitivnih sprememb in znakov okrevanja v EU. Naložbe so se začele povečevati, od leta 2013 je bilo ustvarjenih 8 milijonov novih delovnih mest, cilj 75-odstotne stopnje zaposlenosti je postal dosegljiv, na trgu dela prihaja do strukturnih izboljšav in povprečni javni primanjkljaj se je v nekaterih državah članicah nekoliko zmanjšal.

1.4 Odbor se strinja s stališčem, da je zagotavljanje obetavne gospodarske prihodnosti za vse še vedno osnova za ohranitev evropskega načina življenja, vendar meni, da so za to potrebni še dodatni napor. V letnem pregledu rasti je jasno navedeno, da je okrevanje še precej šibko. Brezposelnost je še vedno visoka, tveganje revščine se je samo še povečalo, stopnji rasti BDP in produktivnosti sta še prenizki, naložbe pa ostajajo na ravni obdobja pred krizo, kar je zaskrbljujoče. V euroobmočju in v EU na splošno še vedno obstajajo znatna neravnovesja in visoka tveganja.

1.5 EESO tudi meni, da so globalizacija, pa tudi demografski in tehnološki razvoj, zlasti digitalizacija, pomembni viri sprememb, ki bi morale koristiti vsem. Naložbe v znanje, inovacije, izobraževanje in IKT – ki so vzvodi rasti – bi morale biti glavni cilj prizadevanj.

1.6 Odbor se strinja s cilji glede enakosti, pravičnosti in vključevanja, ter opozarja na pomen usklajenih politik in reform.

1.7 Obenem EESO ugotavlja, da je za dosego skupnih ciljev in premagovanje ovir nujno okrepati integracijo. Zagotovilo za to je evropsko upravljanje, ki temelji na odgovornem sodelovanju, za katerega sta značilni disciplina in prožnost. Evropski semester dokazuje, da je sklepanje partnerstev na visoki ravni med državami članicami učinkovit način za izhod iz krize.

1.8 EESO načeloma odobrava naloge, navedene v pregledu rasti za leto 2017, kakor tudi njihovo razdelitev med Komisijo in države članice. Ponavlja predlog v zvezi z obogatitvijo evropskega semestra, ki ga je že podal v svoji analizi pregleda rasti za leto 2016. Poleg povečanja naložb so med glavnimi cilji strukturne reforme in krepitev makroekonomskega ravnovesja, napredek, ki ga je še treba doseči pri kazalnikih, ki presegajo BDP, teh ciljnih vrednostih na socialnem, okoljskem in trajnostnem področju.

1.9 Po mnenju EESO bi bil lahko le celovit sistem kazalnikov, kot je sedanj, v katerem so upoštevani tudi socialni in okoljski učinki, resnično sposoben pokazati dejansko gospodarsko rast, ki temelji na rezultatih (bruto domači rezultat).

1.10 EESO meni, da je potreben jasen in razumljiv povzetek političnih in strateških smernic o bližnji in oddaljenejši prihodnosti. Prednostne naloge Junckerjeve Komisije ter cilji do leta 2030, ki temeljijo na strategiji Evropa 2020 in vključujejo tudi izzive na področju trajnostnega razvoja, skupaj usmerjajo razvojni proces.

1.11 Najnovejše napovedi Evropske komisije⁽¹⁾ kažejo, da se gospodarski razvoj držav članic EU med letoma 2016 in 2018 v primerjavi z letom 2015 ne bo bistveno spremenil in da bo glavni vir rasti potrošnja, prej kot naložbe. Ti obeti glede nizke rasti in nizkih naložb niso ugodni, prav zato ostaja krepitev domačega povpraševanja enako pomembna kot spodbujanje naložb.

1.12 Tudi zaradi omejenih pristojnosti Unije je treba okrepati usklajevanje vseh instrumentov socialne politike. Dobro zasnovan sistem referenčnih vrednosti, ki ga bo nudil prihodnji evropski steber socialnih pravic, bi lahko spodbudil proces reform in omogočil boljše usklajevanje socialnih politik v okviru evropskega semestra.

1.13 Med naloge letnega pregleda rasti je treba vključiti tudi analizo stopnje ustreznosti med tradicionalno kohezijsko politiko, ki se trenutno obravnava v vmesnem pregledu, in njenimi viri financiranja (evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi) ter novimi investicijskimi instrumenti (Evropskim skladom za strateške naložbe). Glede na to, da gre za enega najbolj dinamičnih mehanizmov za sodelovanje med Unijo in državami članicami, je treba zagotoviti tudi boljše usklajevanje njegovega izvajanja. Usklajevati je treba tudi vse izboljšave.

1.14 Pakt za stabilnost in rast je eden od glavnih stebrov delovanja evropskega semestra. Dolgoročni trajnostni razvoj na gospodarskem, socialnem in okoljskem področju mora temeljiti na ustreznih in na ravni EU usklajenih fiskalnih politikah ter na preglednem in predvidljivem delovanju finančnih sistemov.

1.15 EESO opozarja na dejstvo, da strukturne spremembe, ki so potrebne za dosego trajnostnega razvoja, zahtevajo veliko sredstev, ta pa bodo na voljo le, če se bodo proračunska sredstva uporabljala učinkoviteje in če se bodo naložbe znatno povečale.

1.16 Novi Evropski sklad za strateške naložbe bo sicer omogočil znatno povečanje sredstev za proizvodne sektorje in fizično infrastrukturo, vendar pa je velika težava obseg javnih in socialnih naložb, ki so še vedno precej manjše od potreb. Zato je treba zagotoviti zadostno proračunsko prožnost.

1.17 EESO močno priporoča, da se daje prednost naložbam v sisteme izobraževanja in usposabljanja, v zdravstvene in druge socialne sisteme, zlasti v regijah, ki so manj razvite od povprečja.

⁽¹⁾ Evropska komisija: Zimska gospodarska napoved 2017 – pregled, 13. februar 2017.

1.18 Evropsko upravljanje mora vključevati tako skupno odgovornost kot razumno prožnost. EESO po eni strani meni, da bi lahko z vmesno revizijo proračuna Unije, ponovno opredelitvijo ciljev, znatnim povečanjem deleža lastnih sredstev in dohodkov ter izboljšanjem učinkovitosti in uspešnosti izvajanja prispevali k oblikovanju sistema, v katerem bi bila lahko prožnost tudi način za kritje tveganj. Po drugi strani pa bi izboljšanje razmer na trgu in pametni predpisi lahko spodbudili konkurenčnost evropskega gospodarstva v širšem smislu (tudi z gospodarske, socialne in okoljske perspektive).

2. Ozadje

2.1 Kohezija Evropske unije se danes ne ohranja toliko zaradi skupne politične volje za izgradnjo prihodnosti, ampak bolj zaradi pravnih jamstev in obveznosti gospodarskega sodelovanja. Unija je razklana in se nenehno sooča s krizo na več področjih, ki je ni mogoče odpraviti. To je jasno razvidno iz glasovanja Združenega kraljestva o izstopu in posledične negotovosti. Čeprav je politično mrtvilo globlji problem kot gospodarski zastoj, ekonomske razlike ostajajo precej velike, kljub temu da je v nekaterih državah članicah zaznani okrevanje gospodarstva.

2.2 Migracijska kriza prinaša tragično sporočilo, ki ima svetovni domet in od Evrope zahteva, da izpolni svoje humanitarne obveznosti, obenem pa ohrani evropske družbene in socialne sisteme ter utrdi svojo vlogo zunaj meja stare celine.

2.3 V delovanju Unije se je pojavil prepad med dojemanjem družbe in stvarnostjo. Partnerski odnosi med civilno družbo in njenimi organizacijami ter institucionalnim sistemom Unije še zdaleč niso zadovoljivi; Evropejci seveda občutijo, da se stanje slabša. Državljeni, pa tudi mala, srednja in velika podjetja, čakajo na učinkovite pobude.

2.4 Krepi se položaj političnih sil, ki v imenu dejanskih ali domnevnih zahtev po nacionalni neodvisnosti nasprotujejo skupnemu pravnemu redu. Žal se v vsakodnevni politiki bolj kot sodelovanje poudarjajo razlike.

2.5 Že pri oblikovanju predlogov v okviru vmesnega pregleda strategije Evropa 2020 se je pokazalo, da je treba za uresničitev evropskih vrednot in uveljavitev interesov Unije okrepiti razvojne procese, ki neposredno vplivajo na evropske državljane, in z njimi povezane instrumente.

2.6 Z gospodarsko krizo in posledičnim zmanjšanjem naložb se je skrhalo enotnost držav članic, ki je temeljila na rasti, pojavile pa so se tudi vse večje napetosti. Kljub temeljnim ciljem Unije se razlike v razvoju med državami članicami in zlasti med določenimi regijami povečujejo.

2.6.1 Poleg tega je treba pravila o proračunskem primanjkljaju, ki so bila sprejeta leta 2005, prilagoditi sedanjim ekonomskim in socialnim razmeram v EU ter določene javne izdatke, na primer za izobraževanje, izločiti iz izračunov primanjkljaja, saj so pomembna naložba v prihodnost.

2.7 Čeprav je Evropska unija zelo privlačna, pa na splošno še vedno ni dovolj uspešna pri privabljanju vlagateljev. Pri produktivnih naložbah EU postopoma vse bolj zaostaja za ZDA. Države v zaostanku zavirajo tiste, ki so bolj dinamične. Zmanjšanje produktivnosti in slabi rezultati na področju inovacij zmanjšujejo stopnjo evropske dodane vrednosti v svetovni konkurenci.

2.8 V nekaterih državah se kljub precejšnjemu proračunskemu presežku zmanjšuje obseg produktivnih naložb, kar ovira zmanjševanje njihovega zaostanka. Odziv je počasen in birokratski.

2.8.1 Vseeno pa EESO meni, da so naložbe, pa tudi potrošnja, močno potrebne za ustvarjanje pogojev za prehod gospodarstva na trajnostno gospodarstvo, ki rešuje vprašanje podnebnih sprememb. Za povečanje evropske konkurenčnosti so potrebna nova usposabljanja in ustvarjanje delovnih mest.

2.9 Leta 2014 je Evropska komisija uvedla nov model gospodarskega razvoja. Opredeljeni cilji, kot so ustvarjanje delovnih mest in spodbujanje rasti, utrditev enotnega evropskega trga, poenostavitev sistema gospodarskega urejanja, krepitev prednostnih nalog na ravni EU, energetskega trga, spodbujanje naložb na trgu in digitalnih storitev, prednostna obravnava intelektualnih in fizičnih mrež za povezovanje Evrope ter krepitev okoljske odgovornosti, prinašajo nov zagon, ki je ključen za gospodarstvo.

2.10 Videti je, da utemeljenost namenov potrjujejo ukrepi za izvajanje programa, delo v okviru programa ustreznosti in uspešnosti predpisov (REFIT), Evropski sklad za strateške naložbe in ustreznosti institucionalni okvir. Kot že rečeno, pa ti obeti za rast ne zadostujejo.

2.11 Pomanjkanje v rast usmerjenih proračunskih politik v državah z visokim javnim dolgom in proračunskim primanjkljajem, ki sta v nekaterih primerih prej posledica razpada finančnega in bančnega sistema kot pa razsipne javne porabe, so se izkazale za neučinkovite in so še dodatno povečale razkorak med državami s presežkom in državami s primanjkljajem. Glede na okoliščine bi bilo morda v nekaterih primerih bolje omogočiti več časa za bolj postopno prilagajanje, saj ima večanje gospodarske rasti ključno vlogo pri zmanjševanju stopenj primanjkljaja in dolga.

2.12 Potreben je nabor razvojnih orodij za zagotavljanje rasti, spodbujanje simetričnega prilagajanja po vsej EU in zmanjševanje socialnih napetosti. Evropski semester omogoča pripravo procesa za posamezne države članice ter spremljanje njegovega izvajanja, vendar ta proces le naključno vpliva na fiskalno naravnost euroobmočja, kar jasno navaja tudi sporočilo Komisije COM(2016) 726 final o ekonomski politiki euroobmočja.

2.13 Glavni cilji strategije Evropa 2020 so še vedno aktualni. Podatki o brezposelnosti so še vedno nesprijemljivi, saj je v Uniji več kot 22 milijonov brezposelnih oseb, od tega več kot 17 milijonov v euroobmočju. Več kot 122 milijonov ljudi živi na pragu revščine ali pa jim revščina grozi. Pomanjkanje perspektive za mlade je velika ovira za novo prihodnost Evrope. Mobilnost delovne sile je nizka. Sistem vseživljenjskega učenja še vedno ni postavljen v središče politik. Trendi, ki se oddaljujejo od ciljev, niso spodbudni. Trenutno je v veljavi že več kot 70 direktiv o socialnih pravicah. EESO v svojem mnenju o evropskem stebru socialnih pravic ugotavlja, da bi si bilo treba pri pripravi letnih pregledov rasti za cilj zastaviti navzgor usmerjeno konvergenco socialnih pravic v Evropi. Obenem poudarja potrebo po zagotavljanju rasti in konkurenčnosti po vsej Evropi. V tem okviru opozarja na potrebno medsebojno odvisnost ekonomske in socialne politike ter politike zaposlovanja ⁽²⁾.

3. Posebne ugotovitve

3.1 Naložbe

3.1.1 Komisija postavlja v ospredje letnega pregleda rasti seznam ukrepov, usmerjenih v nadaljnji razvoj finančnega sistema, ki so pomembni zlasti zaradi utrditve delovanja sektorja, izboljšanja učinkovitosti Evropskega sklada za strateške naložbe, odprave ovir za naložbe in okrepitev vloge evropskega gospodarstva v svetu.

3.1.2 EESO se strinja, da je ključnega pomena vzpostavitev unije kapitalnih trgov in drugih okvirnih pogojev, da bi izboljšali pogoje financiranja, razpršili tveganje in povečali dostopnost posojil – zlasti z odpravo ovir za sektor MSP – ter načelo enakih možnosti izvajali v praksi.

3.1.3 Tu lahko kot primer navedemo uredbo o skladih tveganega kapitala in prizadevanja za razvoj skladov za socialno podjetništvo, „drugo priložnost“ za podjetnike, ki jim ni uspelo, izboljšanje postopkov v primeru insolventnosti ter vzpostavitev preventivnih shem za prestrukturiranje. Spodbujanje udeležbe bank in večanje njihove operativne učinkovitosti morata biti stebra razvoja naložbenih dejavnosti.

3.1.4 Vse kaže na to, da ima Evropski sklad za strateške naložbe – poleg njegove širitve, ki je že bila predmet odločitve – pomemben učinek vzpada na evropskem naložbenem trgu. To je lahko posebej pomembno pri uresničevanju ciljev do leta 2030, ki zajemajo tudi merila v zvezi s trajnostnim razvojem. Postopen prehod na krožno nizkoogljično gospodarstvo bo ustvarjal delovna mesta zlasti v storitvenem sektorju in izdelki, ki izpolnjujejo merila glede trajnosti, bi lahko odprli nove poti na področju inovacij.

⁽²⁾ SOC/542 (UL C 125, 21.4.2017, str. 10).

3.1.5 EESO je v prejšnjih mnenjih že poudaril, da bosta dokončanje energetske unije in strategija za enotni digitalni trg odprla nove priložnosti za naložbe. Oživitvev teh področij je odvisna tudi od mednarodnih trgovinskih sporazumov (na nekatere od teh lahko slabo vpliva spreminjajoči se odnos globalne politike) in z njimi pogojene dostopnosti trgov.

3.1.6 Po mnenju EESO je bistveno, da bi lahko strukturne sklade v večji meri kot je to danes možno uporabljali za podporo izobraževanju, usposabljanju in z njima povezano mobilnostjo.

3.2 *Nadaljevanje strukturnih reform*

3.2.1 EESO podpira zavezo, da je treba strukturne reforme izvajati diferencirano, kot je bilo dogovorjeno. Zato je treba tako na evropski kot na državni ravni predvideti ustrezna sredstva.

3.2.2 EESO se strinja z mnenjem Evropskega parlamenta, da je prožen in dobro delujoč trg eden od pogojev za ugodne gospodarske razmere. Vseeno pa meni, da je treba okrepiti socialno razsežnost enotnega evropskega trga.

3.2.3 Priporočila za posamezne države je treba izvajati ob spoštovanju proračunskih zmogljivosti držav članic, da lahko te razvijajo politike, ki spodbujajo rast in socialno vključevanje.

3.2.4 EESO pozdravlja uvedbo posvetovanja Evropske komisije o evropskem stebru socialnih pravic, ki se je začelo marca 2016, in se strinja, da mora gospodarski razvoj krepiti socialni napredek in kohezijo. Gospodarsko najuspešnejše države članice so razvile bolj ambiciozne in učinkovitejše socialne politike, vendar pa je treba v Evropi na splošno okrepiti socialno razsežnost in konkurenčnost.

3.2.5 Pomembno je, da reforme, ki jih izvajajo države članice, zagotavljajo dostop do kakovostnih storitev in izvedb. Tako je izboljšanje ravni izobrazbe, poklicnega usposabljanja, zdravstvenega varstva, stanovanjskih razmer in otroškega varstva nujen pogoj za gospodarski razvoj in neposredno vpliva na spremembe v načinu življenja in na socialno vključenost.

3.2.6 Vloga socialnih partnerjev pri zasnovi, pripravi in izvajanju strukturnih reform je še posebej pomembna. Temeljiti mora na novem začetku socialnega dialoga, ki se navdihuje pri sedanjem, ima pa okrepljene mehanizme sodelovanja. Odgovorno socialno angažiranje je v veliki meri odvisno od razumljive in neposredne komunikacije, zato je EESO zadovoljen z napovedjo Evropske komisije, da namerava socialne partnerje poglobljeno in sistematično vključevati v evropski semester.

3.2.7 Skladna zasnova in izvajanje reform bi omogočila tudi večje upoštevanje socialne razsežnosti v procesu evropskega semestra. Orodja in metodologijo ekonomske politike je treba obogatiti z vizijo, ki bo osredotočena na dolgoročne rezultate in na socialne vrednote, ki odražajo tudi trajnost.

3.2.8 Vzpostavitev sistema spodbud, ki ustvarja pogoje poštene konkurence, še bolj podpira rast in omejuje možnosti zlorabe, mora biti sestavni del reformnega procesa.

3.3 *Pozitivne fiskalne politike*

3.3.1 Izvajanje in nadzor izvajanja določb Pakta za stabilnost in rast ter njun učinek na gospodarstva posameznih držav članic so pomembni elementi procesa evropskega semestra. Obžalovanja vredno je, da se je semester izkazal kot enostranski instrument, ki prepoveduje in kaznuje velik dolg in primanjkljaje, predpisuje pa samo preprosto zmanjšanje velikih presežkov. EESO podpira prožnost, zlasti kadar ta omogoča, da javne naložbe spodbudijo sektorje, ki so tudi dolgoročno koristni (izobraževanje, usposabljanje in zdravstvo).

3.3.2 Kljub temu pa EESO meni, da je treba Pakt za stabilnost in rast dopolniti z uvedbo postopka v primeru socialnih neravnovesij, primerljivega z že obstoječim postopkom v primeru makroekonomskih neravnovesij, s katerim bi ugotavljali in analizirali socialni učinek gospodarskih dejavnosti v državah članicah. Kot že rečeno, je treba posebno pozornost nameniti nacionalnim proračunskim primanjkljajem, kadar so ti povezani z naložbami za prihodnost, kot npr. v izobraževanje, ali z naložbami, katerih cilj je ustvarjanje pogojev za prehod gospodarstva na trajnostno gospodarstvo, ki rešuje vprašanje podnebnih sprememb.

3.3.3 EESO pozdravlja okrepitev vloge Evropske centralne banke in prizadevanja Komisije za pozitivno fiskalno naravnost monetarne politike v euroobmočju. EESO priznava pomembno vlogo ECB pri ponovni vzpostavitvi stabilnosti v času krize. To je treba dopolniti z okrepljenimi ukrepi za pospešitev povečanja stopnje gospodarske rasti in ustvarjanja delovnih mest. Zato je EESO zelo zaskrbljen in razočaran, ker je Svet zavrnil priporočilo Komisije za pozitivno fiskalno naravnost v euroobmočju.

3.3.4 Nizke obrestne mere, ki so značilne za sedanje obdobje, državam članicam omogočajo, da povečajo javne naložbe ter hkrati zmanjšajo stopnjo zadolženosti. EESO meni, da bi – v mejah Pakta za stabilnost in rast – vmesni pregled proračuna EU in priprava naslednjega programskega obdobja ter uvedba „v rezultate usmerjenega proračuna EU“ morali ponujati priložnost za uvedbo izvirnih naložbenih praks, s katerimi bi podprli gospodarsko rast in zagotovili dolgoročno trajnost.

3.3.5 Predvidevanja letnega pregleda rasti za leto 2017 so še posebej pomembna, ko analiziramo strukturne spremembe evropske družbe. Prizadevanja za ublažitev negativnih učinkov staranja na družbo postajajo vse večje breme za proračune držav članic. Še enkrat je treba poudariti pomen usposabljanja in prekvalifikacij, vlogo preprečevanja, ki jo mora prevzeti zdravstveni sektor in potrebo po reformi sistema socialnega varstva.

4. Splošne ugotovitve

4.1 Nujno in hitro je treba podrobno izdelati in začeti izvajati prednostni program za doseg popolne konsolidacije finančnega sistema euroobmočja. Vendar pa to ne bi smelo povečati vrzeli med evropskimi državami.

4.2 Prvo obdobje razvoja dveh hitrosti, ki ga je napovedalo pet predsednikov in katerega cilj je dokončanje evropske ekonomske in monetarne unije, se bo zaključilo leta 2017. Druga faza se pripravlja v beli knjigi. V razmerah po brexitu je krepitev štirih unij – ekonomske, fiskalne, finančne in politične – še posebej pomembna. V obdobju po brexitu je prav tako ključno, da se povečajo finančne zmogljivosti.

4.2.1 Čeprav je bila doslej v ospredju krepitev gospodarskega in finančnega sistema euroobmočja – vzpostavitev svetov za konkurenčnost in produktivnost, krepitev bančne unije in dogovor o njenem tretjem stebru, evropskem sistemu jamstva za vloge (EDIS), ustanovitev organa za nadzor nad spoštovanjem proračunske discipline ter napredek pri tesnemu sodelovanju na kapitalnem trgu –, je treba okrepiti tudi voljo za vzpostavitev političnega sodelovanja.

4.2.2 To je jasen znak za voditelje Unije, da morajo začrtati splošne strateške smernice, ki temeljijo na prožni ekonomski politiki. V skladu z Lizbonsko pogodbo in regulativnim okvirom za njeno izvajanje bi se s takimi smernicami bolj upoštevale družbene in socialne posebnosti ter odpornost posameznih držav, tudi tistih, v katerih sporazumi o urejanju gospodarstva in njihovi instrumenti dobro delujejo

(možnost takšnega razvoja se dobro odraža v prožnejšem pristopu, ki so ga nedavno sprejele Francija, Španija in Portugalska, da bi zmanjšale proračunski primanjkljaj).

4.3 V predhodnih proračunskih in finančnih obdobjih je pri opredeljevanju programov in nalog postalo vse bolj pomembno, da se poudari t. i. evropska dodana vrednost. Različni programi, financirani iz evropskih sredstev, so bili vse pogostejše usmerjeni v praktično sodelovanje med državami članicami EU. V tem okviru so skupna prizadevanja prispevala k boljšemu rezultatu, kot bi ga bilo mogoče doseči na izključno nacionalni ravni (instrument za povezovanje Evrope, program Obzorje 2020 itd.), ali k spodbujanju zблиževanja skupnih evropskih interesov med lokalno ravno in ravno držav članic (brezposelnost, boj proti revščini, razvoj infrastrukture, regionalni in urbani razvoj itd.). Obseg razpoložljivih sredstev pa ni sorazmeren z nalogami, ki jih je treba izvesti.

4.4 Usklajevanje ciljev strategije Evropa 2020 je bilo deležno precejšnje pozornosti tudi v priporočilih za posamezne države, pripravljenih v procesu evropskega semestra. Poleg proračunskih in strukturnih reform so morale države članice v svojih reformnih programih oblikovati tudi posebne cilje in določiti, kako jih bodo dosegle. Trije stebri strategije Evropa 2020 – pametna, trajnostna in vključujoča Evropa – in njen sistem kazalnikov bodo še naprej lahko oporna točka za reševanje novih izzivov do leta 2030.

4.5 V mehanizmu evropskega semestra bi bilo treba povečati vlogo dolgoročnih ciljev na področju socialne in okoljske trajnosti. Ta proces bi lahko spodbudil dialog o ključnih vprašanjih, kot so pospeševanje različnih naložb na socialnem področju in v javnem sektorju, upoštevanje dolgoročno donosnih naložb pri izračunavanju proračunskega primanjkljaja ter razvoj institucionalne strukture za blaginjo državljanov. Uvesti je treba novo zlato pravilo, ki bo določalo, kaj je potrošnja in kaj naložba. Potrebne pogoje za ta namen je mogoče vzpostaviti s pregledom možnosti za revizijo mehanizmov proračuna EU in povečanje virov lastnih prihodkov.

4.6 Pri tem posvetovanju je še zlasti pomembno, da se bolje porazdeli občutek odgovornosti, vse od faze opredelitve nalog pa do njihovega izvajanja, ter da se prizna vse pomembnejša vloga končnih upravičencev. Treba je okrepiti vlogo nacionalnih parlamentov in upoštevati njihove skrbi glede subsidiarnosti.

4.7 Skupne vizije za prihodnost ni, pa tudi ne politične volje ali sposobnosti upravljanja. Pravni sistem je zapleten, sodelovanje socialnih partnerjev in civilne družbe je zgolj formalno, kar se jasno odraža v pomanjkanju javne podpore. Zaradi tega se krepi demokratični primanjkljaj in zmanjšuje zaupanje.

4.8 Razvojne procese trenutno usmerjata dva velika sklopa gospodarsko-finančnih instrumentov in institucij, ki se med seboj močno razlikujeta in imata vsak svoj postopek. Dopolnjevanje teh dveh sklopov je treba okrepiti, tega pa ni mogoče doseči le z opredelitvijo ustreznih smernic. Potrebna je sistemska rešitev.

4.8.1 V prvem sklopu so tradicionalni evropski strukturni in investicijski skladi (skladi ESI), katerih cilj je spodbujanje kohezije. Skladi zagotavljajo pomoč za naložbe in razvoj, katere oblika se sicer redno posodablja, njeno bistvo pa ostaja nespremenjeno. Razpoložljiva sredstva se črpajo iz prerazporeditve proračuna Unije, ki ga sestavljajo prispevki najrazvitejših držav članic. V nekaterih primerih upravičenci teh sredstev ne cenijo dovolj, saj menijo, da jim pripadajo.

4.8.2 V okviru vmesnega pregleda, predvidenega v procesu sedemletnega finančnega okvira do leta 2020, je treba za spodbujanje navedenega dopolnjevanja razširiti in poenostaviti pravno ureditev.

4.8.3 Del tega so tudi predlogi Evropske komisije za krepitev finančnih ciljev, spodbujanje naložb, obvladovanje migracij in zmanjševanje brezposelnosti mladih.

4.8.4 Ključnega pomena sta izboljšanje prožnosti in poenostavitev pravil o dostopu do finančnih sredstev.

4.8.5 Drugi sklop instrumentov za uresničevanje Junckerjevega načrta je Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI). Gre za nov, tržno usmerjen finančni instrument, ki omogoča podporo tveganemu kapitalu in mobilizacijo javnih, bančnih in zasebnih finančnih sredstev. Obseg sredstev v EFSI znaša že 500 milijard EUR, njegovo referenčno obdobje pa bo trajalo do leta 2020. V naslednjem programskem obdobju bi lahko imel pomembno vlogo.

4.9 Tako ustvarjene nove mehanizme upravljanja je treba vključiti v prihodnje upravljanje, ki temelji na razvoju. Oba sistema financiranja bi bilo treba uskladiti tudi na ravni vsake države članice. Dolgoročno bi bilo smiselno, da se oba mehanizma upravljanja združita.

4.10 Po mnenju EESO je novo sporočilo Komisije spodbudno, saj za obdobje do leta 2030 povzema strateška in usmerjevalna dela, ki so bila opravljena doslej in ki bodo omogočala soočanje z izzivi trajnosti.

4.11 Naloge v okviru novega postopka načrtovanja bi se morale opirati na majhno število jasnih ciljev. Izvajanje zahteva uporabo novega strateškega instrumenta v okviru Evropske komisije, sistema upravljanja na osnovi usklajevanja, pri katerem se bo upošteval tudi družbeni nadzor.

4.12 Že sedaj je treba pripraviti predlog za obdobje do leta 2030, ki bo temeljil na oceni uspešnosti in učinkovitosti različnih finančnih instrumentov, da bi bolje porazdelili naloge med tradicionalnimi kohezijskimi cilji in naložbami na osnovi tržnih zakonitosti. Mehanizem za ocenjevanje projekta, povezan z EFSI, zagotavlja metodološko podporo za kakovost, tudi pri uporabi tradicionalnih kohezijskih instrumentov.

4.13 Za večjo učinkovitost in uspešnost evropskega semestra je treba okrepiti institucionalno strukturo partnerstev in vsem evropskim državljanom v skladu s pravico do javne udeležbe omogočiti dostop do teh partnerstev. Državljeni EU bi morali imeti možnost, da se seznanijo z ustreznimi informacijami in sodelujejo pri odločitvah o načrtovanju in izvajanju. Prav tako bi morali imeti možnost, da izrazijo mnenje o osnutkih programov, razpisih za zbiranje ponudb in ocenjevalnih poročilih.

V Bruslju, 22. februarja 2017

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS

PRILOGA
k MNENJU

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Naslednje točke mnenja pododbora so bile med razpravo spremenjene z amandmaji, ki jih je sprejela skupščina z vsaj četrtino glasov (člen 54(4) poslovnika):

(a) **Točka 1.9**

Po mnenju EESO bi bil lahko le kompleksen sistem kazalnikov, ki upošteva tudi socialne in okoljske učinke, resnično sposoben pokazati dejansko gospodarsko rast, ki temelji na rezultatih (bruto domači rezultat).

Rezultat glasovanja

Za: 111

Proti: 109

Vzdržani: 13

(b) **Točka 2.13**

Glavni cilji strategije Evropa 2020 so še vedno aktualni. Podatki o brezposelnosti so še vedno nesprejemljivi, saj je v Uniji več kot 22 milijonov brezposelnih oseb, od tega več kot 17 milijonov v euroobmočju. Več kot 122 milijonov ljudi živi na pragu revščine ali pa jim revščina grozi. Pomanjkanje perspektive za mlade je velika ovira za novo prihodnost Evrope. Mobilnost delovne sile je nizka. Sistem vseživljenjskega učenja še vedno ni postavljen v središče politik. Trendi, ki se oddaljujejo od ciljev, niso spodbudni. Trenutno je v veljavi že več kot 70 direktiv o socialnih pravicah. „EESO poudarja, da celotna EU potrebuje rast in konkurenčnost, V tem okviru EESO opozarja na nujno medsebojno povezavo med ekonomsko in socialno politiko ter politiko zaposlovanja.“⁽³⁾

⁽³⁾ Mnenje EESO o evropskem stebru socialnih pravic (SOC/542) (UL C 125, 21.4.2017, str. 10).

Rezultat glasovanja

Za: 145

Proti: 62

Vzdržani: 14

(c) **Točka 3.2.2**

EESO se strinja z mnenjem Evropskega parlamenta, da je prožen in dobro delujoč trg eden od pogojev za razvoj ugodnih gospodarskih razmer. EESO ugotavlja, da je EU na področju socialne zaščite najbolj razvita regija na svetu.

Rezultat glasovanja

Za: 141

Proti: 65

Vzdržani: 16